

KOTIKAS

Noorte Kotkaste juhtide ajakiri

TARTUS

8. MAIL 1937

Nr. 5

Emadepäevaks

Tallinna Linna
Keskraamatukogu

Emale.

K. Reitel.

Aegviidu noorkotkas.

Mu mälestuses seisab ikka püha
Mu emake — nii hell ja armas ta.
Mu mõtted suunvad ikka üha
Temale — keda tahan mälesta.

Nii hellal käel ta mind siis abistas,
Kui väeras minu väeti jalg.
Kui õrnalt minu pead ta silitas!
Nii väga trööstiv oli tema rind.

Mul seisvad meeles hallhõbedased juuk-
[sed,

Mis nagu hõbelõngad kammit hoolega.
Ma mäletan ta käsi — siidipehmeid,
Kui õhtuti mind häilus magama.

Ent kevadel, kui lilli puhkes õitsemaks,
Ta vaikselt silmad igaveseks sules.
Käed ristis nagu palumaks
Mind jättis maha, palveraamat süles.

Ma mäletan, kui kalmistule kanti teda,
Mul voolas suuri pisaraid.
Oh — surnud Sa — mul kõige kallim ema!
Ei enam näe ma pilke kallimaid!

Kuid südames on ohvrialtar talle,
Kus palvetan ma vaikselt õhtuti.
Või siis, kui vaatan tähtetulle,
Ma mõtlen talle alati!

Mul igaveseks silme ette jäänud
Mu vana ema — oo nii kallis ta!
Ta alati mul lähidasim olnud,
Nüüd puhka mustas mullas rahuga!

Ent valgeid okasroose talle
Ta kalmule ma ikka istutan.
Ja ülesse mul lendab palve,
Ning mõtted emale ma pühendan.

Noorkotkalikust topograafiast.

Noortemagister Riho Lahi.

Lubatagu mul sissejuhatuse asemel esitada mõningaid näiteid tegelikust elust.

1.

Väike 8-aastane poiss seisab uulitsanurgal ja nutab.

„Miks sa, väikemees, nutad?“ küsib üks mõõdatõtatajaid.

„Ma — ma ei oska enam koju minna-a-a!“ ulub poiss vastuseks.

2.

Hilisel õhtul istub toas akna all ema ja ootab oma marjuleläinud lapsi koju. Nad lubasid varakult tulla, sest palukasoo ei ole kaugel.

Jõuab õö, kuid lapsi ei tule. Ema nutab ja käib nõutuna toast õue ja õuest tuppa.

Alles peale keskööd jõuavad lapsed puruväsinuna koju. Nad olid eksinud. Isegi 14-aastane poiss ei osanud koduleid leida enne, kui jõuti naabervalda, kust teed küsiti.

3.

Salkkond keskkooliõpilasi on ekskursionil. Peatatakse alevikus kiriku juures. Imetletakse maakiriku kohta haruldaselt kõrget torni.

„Vähemalt 70 meetrit,“ ütlev üks.

„Viiskümmend!“ lausub teine.

„No, rohkem!“ hüüab kolmas.

Ja üle öla vaadates ja vaieldes liigutakse edasi.

Hiljem jutustatakse teistele, et alevikus oli kirikul „päris kõrge torn“.

4.

Vabadussõda.

Rühm kalevlasi on pealetungil. Õhtul jäädi öökorterisse metsa ääres asetsevasse tallu. Varsti märgati mõnisada sammu eemal asuva talu juures liikumist. Kui hüüdele: „Kes seal on?“ vastati hooplevalt ja pealegi vene keeles, tekkis päris korralik lahing. Alles naabertalu vallutamisel selgus, et „vaenlasteks“

olid naaberpolgu mehed — omad, kes olid tunginud kalevlaste lõiku.

Palju sekeldusi kutsus esile analoogiline lugu „Neeruti sügismanöövril“ 1934. a. sügisel, kus üks kompanii tungis naaberkompanii lõiku.

5.

Ühel üleriiklikul 7 km pikkusel orienteerumisjooksu võistlusel tuli 38 võistleja hulgas 3. kohale mees, kes läbis selle maa kõndides. Ja seda seetõttu, et ta ei astunud asjata ühtegi sammu, jälgides pidevalt kaarti ja kompassi, sellal kui head jooksjad tormasid metsas ühest kohast teise, otsides kontrollpunkte.

Need mõningadki näited tõendavad, et orienteerumine, mitmesugused mõõtmised ja kaardilugemine, ühe sõnaga — topograafia tema algelisemal kujul on ala, mille tundmise abil välditakse mõnigi pahandus ja sekeldus igapäevases elus.

Missugust teed minna? Kui kõrge võtta piksevarras? Mitu kilomeetrit on käidud? Kui kõrgel asetseb raadioantenn? Kui palju maad on kaugemal paistva esemeni? Missugune maastik on kaardil märgitud tee ääres? Kui lai on jõgi? Kui kõrge on sild veepinnast? Need on küsimused, milliseid kuuleme iga päev ja millele saadud vastustes me ikka jälle ja jälle pettume. Seepärast — rohkem tähelepanu topograafiale!

Loomulikult ei ole ükski neist küsimusist nii raske, et neile õiget vastust ei leia, sest praegusaegsed tehnilised vahendid on niikaugemale viimistletud, et mõõdetakse isegi kaugeimate taevakehade kaugust maakerast. Kaugusi mõõdetakse heli ja valguse abil, kõrgusi raadiolainete abil, aega mõõdetakse tuhandikude sekunditega, mikromeeter, supfler ja noonius (vernjee) on ainult „suuremate“ mõõdetete jaoks, sest „täpsed“ mõõtmised toimuvad sajatuhandik-millimeetritega.

Kõik see nõuab aga põhjalikke maataatiliselt teadmisi ja viimistletud tehnilisi abinõusid — mõõteriistu ja masinaid, mida meie igapäevases elus kasutada ei saa. Igapäevases elus rahuldavad meid sellistele küsimustele saadud ligilähedasedki, kuid usutavad vastused. Kas kirkutorn on tegelikult 69,5 või 71 m, see ei ole nii oluline, vaid tähtis on kindel ja kontrollitud teadmine, et torni kõrguseks on umbes 70 m. Sama hea on teadmine, et tegelikult 1460 m kaugusel asetseva taluni on ligikaudu 1,5 km. Sel-

laagrite kavades on ühe alana esinenud küll ka topograafia, kuid ei saa salata, et see topograafia on esitatud ilma süsteemita ja ei ole igakord vastanud neile nõudeile, mida nõutakse noorkotkalikult topograafialt. On antud üksikuid topograafilisi sugemeid siit ja sealt, ja parema puudumisel kaldutakse õpetama kaitsevaelist topograafiat, millist lektor oma sõjakooli-ajast veel kaunikesti mäletab. Sellest siis tuleb nähtus, et õpetatakse valmistama krokiid ja maastikuvisandit, millel võib olla ainult erialaline väärtus.

Peavanem kindral J. Laidoner tervitab malevaid I üldlaagri suurrisvis.

line vastus on ometi palju väärtuslikum kui mingi umbropsu antud „täpne“ vastus.

Selliste ligikaudsete, kuid kindlate vastuste leidmist võimaldab meile noorkotkalik topograafia, kus vastuste leidmiseks pole vaja keerulisi ja tehniliselt viimistletud aparate, vaid kõige lihtsamaid ja primitiivsemaid abinõusid, millised saadaval ka kõige eraldatumas olukorras.

Kahjuks on meil senini see huvitav ja poisse haarav ala leidnud NK. üksustes ja laagrites kaunis pealiskaudse tähelepanu. Kõikides meie õppe- ja harjutus-

Ei saa salata, et noorkotkas, kes hea joonistaja, võib valmistada ka häid krokiidid ja maastikuvisandeid, kuid nende praktiline väärtus ja nende rehkendamine jääb temale ilma eelneva erialalise osata siiski segaseks.

Üks tarksõna ütleb: „Ära ehita katust enne, kui pole vundament valmis!“ See on täiel määral maksev ka noorkotkaliku topograafia kohta. Enne olgu täpne ja põhjalik kava, mis algab päris lihtsate, n.-ö. „iseenesestmõistetavate“ küsimuste käsitlemisega ja mis järkjärgult (võimalikult kontsentriilselt) viib välja kõikide selliste küsimuste teadliku

lahendamiseni, millised võivad iga inimese töös ja toimetuses esile kerkida. Isegi NK. katsete kava ei vasta täiesti sellele nõudele (võrdl. § 205 p. 6, 7 ja 8).

Korraldades topograafia õpetamise katsetekavas, õppelaagrites ja käsiraamatutes kindla kava ja süsteemi kohaselt,

oleme kindlad, et tehtaval tööil on ka praktilisi tulemusi.

Järgnevatel „Kotka“ numbrites püüan esitada kava, mille alusel topograafia tuleks rakendada noorkotkalikku kasvatuse-arendamissüsteemi.

E. V.

KAITSELIIDU

ÜLEM

23. aprillil 1937. a.

Nr. 54/R.

Tallinn.

Ringkiri.

Kõigile malevate pealikuile. Kõigile noorkotkaste malevate pealikuile.

Meie noorte organiseerimisel on suuremaks raskuseks vanemate poiste (14—18 a.) organiseerimine ja tööle rakendamine nende vanuse ja huvide kohaselt. Kui meie vaatame Noorte Kotkaste organisatsiooni koosseisu, siis torkab teravasti silma vanemate poiste vähesus. 12000-lises noorkotkaste peres oli 1. dets. 1936. a. noorkotkaid: 17 aasta vanuseid 365 poissi, 16 a. — 611 poissi, 15 a. — 1011 poissi, 14 a. — 1682 poissi, 13 a. — 2064 poissi. Väljastpoolt koole on noorkotkaid 1366 poissi. Need arvud kõnelevad, et väljastpoolt koole oleme seni suutnud organiseerida väga vähe poisse, ja teiseks — 14. eluaasta on murdeaasta, kus noorkotkaid algab oma organisatsioonist lahkuma. 15. eluaastast alates on lahkumine massiline. Lahkumise põhjusi peame otsima endi juures. Esiteks, mitte kõik Noorte Kotkaste üksused pole oma töökavadesse võtnud vanemate poiste aastatele ja huvidele vastavaid tegevusalasid ja, teiseks, paljud kaitseliidu üksused on jäänud kaugemale noorte üksustest. Puudub tihti lähem side ja koostöö kaitseliidu- ja noorte üksuste vahel. Asja parandame, kui Noorte Kotkaste üksused oma tegevuses astuvad lähemale vanemate poiste huvidele, organiseerivad tegevusi, mis on kasulikud ja pakuvad huvi vanematele poistele, ja kui kaitseliidu üksused selles tegevuses Noorte Kotkaste üksustele on oma jõuga ja nõuga abiks. Alates 14.—

15. eluaastast ei huvita noort enam nii-võrd mäng kui praktiline töö. Peame vanematele poistele võimaldama praktilisi tegevusi. Mehi aga, kes neid praktilisi tegevusalasid juhivad, peame leidma suuremal arvul kaitseliidu üksuste perest.

Märgin allpool üksikud alad, mis Noorte Kotkaste vanemate poiste töökavadesse võtta. Nende alade üksikasjaline õppekava on toodud lisana. Need alad on:

- laskeasjandus ja laskmine;
- sport;
- aiandus, kodu ilustamine, põllutöö;
- elekter majapidamises, telefon ja raadio;
- topograafia (kaardilugemine ja orienteerumine);
- kirjandus;
- tuletõrje tegevus;
- mitmed teised alad, millede harrastamiseks kohapeal on võimalusi ja noorte keskel valitseb huvi.

Kuidas ja millises ulatuses neid alasid Noorte Kotkaste üksustes käsitada?

1. Laskeasjandus ja laskmine.

Laskmine on poisse alati huvitanud. Laskmisel on ka suur tähtsus meie noorsoo riigikaitselise ettevalmistuse alal. Äratades juba noorpõlves laskmise vastu huvi, kestab see ka meheas edasi. Laskmise harrastamine peab aga sündima organiseeritult ja kindla kontrolli all. Laske-

asjanduse ja laskmise harrastamiseks on kohane organiseerida linnades Noorte Kotkaste malevas või malevkondades, maal — malevkondades või lähestikku asuvas rühmades ühiselt, NK. laskuringid. Laskuringid töötavad kindla kodukorra alusel, mille kava on toodud lisana (lisa nr. 1). Laskuringi tegevust, laskeõppusi ja laskmisi juhib Noorte Kotkaste malevkonna või teise vastava üksuse, kus laskuring organiseeritud, laskepealik. Laskepealiku määrab Noorte Kotkaste malevkonnas malevkonna-, malevas — maleva-vanem. Keda nimelt määrata Noorte Kotkaste üksuse laskepealikuks, leiab vastava kaitseliidu üksuse pealik oma laskurite perest, isikute seast, kes tunnevad huvi laskeala ja noorte tegevuse vastu, ja teatab selle nime vastava noorte üksuse vanemale. Noortega läbi minna laskeõppusi juurdelisatud õppekava ulatuses (lisa nr. 2). Püsse ja õppeabinõusid laskeõppuste ja laskmiste korraldamiseks peavad andma kaitseliidu üksused. Peagu kõigis kaitseliidu malevkondades on väikekaliibripüsse, neid püsse kaitseliidu üksustel anda laskmiseks ka noortele. Väikekaliibri-padruneid muretsevad noorte üksused ise või vastava kaitseliidu üksuse toetusel ja kaasabil. Neile noortele, kes laskekooli väikekaliibri-püssist läbi läinud ja vastava klassikatse harjutuse sooritanud, anda üldnimeks — noorkütt. Noorkütid vastavalt laskestasemele ja sooritatud klassikatsetele jagunevad: II klassi noorkütt, I klassi noorkütt ja esiklassi noorkütt ehk esinoorkütt. Noorküttil on õigus kanda tema klassile vastavat laskemärki. Noorkütid, kes pole sooritanud veel II kl. noorküti klassikatset, nimetatakse algajateks.

Õppe-Spordiosakonnal koos Noorteosakonnaga töötada välja väikekaliibri-püssi laskekooli ja klassikatse harjutused ja noorküti rinnamärk.

On noored algajad laskekooli harjutused väikekaliibri-püssist läbi läinud ja II kl. noorkütikatsesse sooritanud, siis võimaldada neile lasta ka sõjaväepüssist.

Sõjaväepüssist laskmisi noorküttidele viia läbi võimalikult ühes kaitseliidu üksuste laskeharjutustega. Igale noorkütile luban aastas 10 lahingupadrunit. Padrunite kulu arvestada kaitseliidu üksuste arveraamatutes (Laskeraamatus, Vararaamatus ja Padrunite kulu aruandes).

2. Sport.

Sama kui laskmine huvitab tänapäeva noori ka sport. Spordil on suur tähtsus noorte kehalise tulduse ja iseloomu arenemisel. Samuti nagu laskmine, peab ka sportimine sündima organiseeritult asjatundlikul juhtimisel ja kontrolli all. Spordi harrastamiseks on kohane Noorte Kotkaste malevkondades, maal vajaduse korral lähestikku asuvas rühmades ühiselt organiseerida spordiringid, kes töötavad kindla kodukorra alusel (lisa nr. 3). Sportimist juhib Noorte Kotkaste malevkonna spordipealik, kelle määrab Noorte Kotkaste malevkonna vanem. Keda nimelt noorte üksuste spordipealikuks määrata, leiab kaitseliidu üksuse pealik spordihuviliste kaitseliitlaste seast ja teatab selle nime vastava Noorte Kotkaste malevkonna vanemale.

Spordialadest noorkotkastel harrastada: võimlemist, pesapalli-, võrkpalli- ja korvpalli-mänge, partervõimlemist, suusatamist, ujumist ja vetel päästmist, uisutamist ja kergejõustikku. Vanemate poiste sportlikul tegevusel eriline tähelepanu pöörata rännakspordile, orienteerumiskäigule, orienteerumisjooksule ja teistele sõjalise iseloomuga spordialadele. Sportlikku tegevust organiseerida vastavalt aastaajale. Sportimises noorte üksustes olla tagasihoidlik tippsaavutiste tagaajamise ja seda just kergejõustiku alal. Võistluste korraldamisel mitte hinnata noorte saavutusi niivõrd üksikalade tippsaavutiste järgi, vaid kui mitmel spordi alal noor spordib ja vastava „noorte normi“ täidab, seega peamiselt mitmevõistluse põhimõttel. Kergejõustiku üksikalade normid vastavalt noorte aastatele on toodud lisa nr. 4.

Spordialad, mis noorele üle jõu ja nõuavad ülepõngutust, võivad esile kutsuda südamehäireid ja -rikkeid ja seda just võistlustel. Seepärast veel kord — noortel mitte ajada taga tippsaavutisi, vaid harrastagu mitmekesisel spordialasid.

Õppe-Spordiosakonnal koos Noorteosakonnaga töötada välja Noorte Kotkaste spordimärgid ja spordimärgi katse tingimused.

3. Aiandus, koduülistamine, põllutöö.

Need on praktilised, huvipakkuvad ja tulusad tegevusalad maanoortele ja seepärast on kasulik neid alasid võtta noorte tegevuskavadesse peamiselt maaüksustes. Pealegi nõuavad need tegevusalad tööd peamiselt poiste omas kodus ega tingi liiga sagedat kokkutulekut, mis vanematel poistel raskem teostada kui noortel. Aianduse, koduülistamise ja põllutöö alade läbimõistmiseks pole vaja noori organiseerida ringidesse, vaid neid käsitleda kõigi vanemate poistega. Õppe- ja tööjuhtideks peaks küllaldaselt leiduma õpetatud praktilisi põllumehi, põllutöökoja konsulente, agronoome, aednikke ja teisi.

Üheks ergutusabinõuks noortele aianduse ja põllutöö harrastamiseks on katsetööde määramine ja noorte poolt kasvatatud saaduste võistluste korraldamine, olgugi alguses väheses ulatuses.

Mõlliseid praktilisi tegevusi aianduse, koduülistamise ja põllutöö alal läbi minna, on loetletud lisas nr. 5, kuid neid tegevusi võib palju ja palju juurde võtta. Kui algus on vähesegagi tehtud, siis oleme ka suure sammu edasi jõudnud.

4. Elekter majapidamises, telefon ja raadio.

Elame elektri ja tehnika ajajärgul, siis ei tohi ka need alad noorte töökavades puududa. Iseäranis huvipakkuvad ja tulusad on nad meie linnade ja alevikude poistele. Tehnika- ja elektritarvete

ala ei tohi noortele käsitleda teoreetiliselt, vaid praktiliselt, nii et noored saaksid ise „meisterdada“ ja käsi külge panna. Õppe- ja tööjuhtideks leiðub küllaldaselt tehnilise väe ohvitseri, elektrikuid, tehnikuid ja teisi tehnilise haridusega praktilisi mehi. Tehnilise ala läbimõistmiseks pole vaja noori organiseerida ringidesse, vaid neid alasid käsitleda kõigi vanemate poistega.

Mis nimelt elektri, telefoni ja raadio alal võtta Noorte Kotkaste töökavadesse, on toodud lisas nr. 6.

5. Topograafia.

Topograafia — kaardilugemine, maastikul orienteerumine, kaardi ja asimuudi järgi liikumine — see pakub piiramatu huvi noortele. Iseäranis suvel, laagrites, matkadel jne. on noortel kohane topograafia ala käsitleda. Topograafia ala õpetamiseks noorte üksustes kasutada reservi ja ka tegevväe ohvitseri. Igal noorte üksusel peaks olema oma ümbruskonna topograafiline kaart. Kaardid nõuda välja noorte üksuste tarvis Peastaabi kaudu noorte või kaitsejõudu üksuste kulul. Meie kaartide puuduseks on venekeelsed pealkirjad, sellest saame mööda, kui noored ise venekeelseid pealkirjade kõrvale kirjutavad eestikeelsed pealkirjad. Teine puudus on — meie topograafilised kaardid on vanad, esemed maastikul on muutunud; see siiski ei tohiks teha raskusi kaardi käsitlemisel.

Peastaap saatis malevatele välja „Patrullivõistluste määrused“; sealt võistlusmäärustest võib võtta üksikuid etappe ja korraldada nende järgi ka noortele patrullivõistlusi.

Topograafia õppekava on toodud lisas nr. 7.

6. Kirjandus.

Noorte üksustes ei tohi meie jätta käsitlemata kirjandust kui tähtsat rahva eluavaldust. Kirjanduse alal esimesena märgin: äratada noortes huvi raamatu vastu, õpetada noort tähelepanelikult raamatut lugema, loetust aru saama ja sel-

lesse süvenema. Meie noored loevad raamatut „masindades“. Kui raamat on käest pandud ja mõni päev hiljem küsida, mis vääriskirjanduse tähelepanu, siis vastust ei saa. Isegi peategelaste nimed on unustatud. Niisugust „ajaviite“-lugemist ei tohi olla. Tuleb teha ülesandeks noortele teatud raamat läbi lugeda. Kui see tehtud, siis need poisid, kes raamatu läbi lugenud, koguda ja arutada, mis keegi raamatust väärilist leidis, mis raamat käsitleb. See ei pea olema kirjanduslik õhtu ega raamatu sisu kritiseerimine, vaid omavaheline mõttevahetus, ka „vaidlus“ läbiloetud raamatu kohta. Sel teel õpetame noori lugema ja raamatusse süvenema.

Meie noorte üksustes on raamatukogud, neis leidub raamatuid, mis kõik poisid peaksid läbi lugema, et pärast siis „vaidelda“ ja mõtteid vahetada. Need „vaidlused“ sündigu aga kirjandusetundja juhtimisel.

Milliseid raamatuid meie ilukirjandusest esialgselt soovitada noortele lugeda, on toodud lisa nr. 8.

7. Mitted teised noortele huvipakkuvad alad.

Peale eelpooltoodu on palju teisi alasid, mis noortele huvi pakuvad, mis noortele kasulik teada, mis noort arendab. Neid leiavad ka noorte tegelased ise. Nime-tamismäär on: auto ja mootori tundmine; loodimine, kõrguste ja kauguste mõõtmine; kuulipilduja, suurtüki ja teiste relvade tundmine; tulekahjude ärahoidmine ja tulekustutamine (lisa nr. 9); metsapõlemiste kustutamine; esimene abi ja haige kodune ravi; raamatukõitmine jt.

Paljusid neid juba harrastatakse Noorte Kotkaste üksustes.

* * *

*

Olen toonud tähtsamad tegevusalad, mida harrastada Noorte Kotkaste üksustes vanemate poistega. Neid tegevusi võtta vanemate poiste töökavadesse. See aga ei tähenda, et kõikjal ja lühikese aja jook-sul toodud programm läbi võtta. Iga üksus võtab ja harrastab seda ala, milleks tal kohapeal võimalused (jõud, õppe-abinõud, ruumid jne.) olemas. Eesmärk on — pakkuda poistele neid huvitavaid ja elus kasulikke praktilisi tegevusi, mis arendab poisse ja seob neid Noorte Kotkaste organisatsiooniga. Kui meie seda suudame, siis hoiame poisse „tänavas“ mõju alt, tõmbame neid endi organisatsiooni ja rakendame poisse arendavale kasulikule tööle.

- Lisa: 1. NK. laskuringi kodukord.
 2. NK. õppekava laskealal.
 3. NK. spordiringi kodukord.
 4. NK. kergejõustiku alad ja keskmised normid.
 5. NK. aiandus, koduulustamine ja põllutöö töökava.
 6. NK. õppekava elektri, telefoni ja raadio alal.
 7. NK. õppekava topograafia alal.
 8. Ilukirjanduse raamatute nimestik noorkotkastele.
 9. NK. õppekava tuletõrje alal.

J. Orasmaa.

Kindralmajor.

J. Maide.

Kolonel,

Peastaabi ülem.

Kuidas pühitseme

organisatsiooni aastapäeva?

(„Kotkas“ nr. 4 — 1936. a. lk. 59).

Lisa nr. 1.

**NOORTE KOTKASTE MALEVA
..... MALEVKONNA LASKUR-
RINGI KODUKORD.**

ÜLDALUSED.

§ 1.

Noorte Kotkaste Maleva malevkonna laskuringist võivad osa võtta noored kotkad, kes vähemalt 14 aastat vanad, vähemalt kotkajõu astmes, senisest tegevusest rühmas võtnud osa hoolsalt, õpilastena kooliõppetöös jõuavad edasi vähemalt rahuldavalt ja omavad vanemate kirjaliku loa laskuringi astumiseks.

Erijuhusel võib malevkonna staabi ettepanekul malevkonna vanem lubada laskuringi tegevusest võtta osa ka pesakotka astmes noortel kotkastel, kui nendel pooleli kotkajõu katse sooritamise ja selle suudavad sooritada lähemal ajal, ning muus osas vastavad ülaltoodud nõuetele.

§ 2.

Laskuringi koosseisu kinnitab malevkonna vanem oma käskkirjas.

§ 3.

Laskeharjutustele võib noorkotkaid lubada alles siis, kui nad sooritanud katse selle püüsi tundmises ja käsitemises, millega teostub laskmine laskuringis.

§ 4.

Harjutustest väikekaliibripüssidest võivad minna üle harjutustele täiskaliibripüssidest need noored kotkad, kes vähemalt 16 aastat vanad, sooritanud katse täiskaliibripüssi materiaalosa tundmises ja püüsi käsitemises, väikekaliibripüssist laskmises jõudnud vähemalt II klassi noorkütiks ning senisest tegevusest laskuringis võtnud osa hoolsalt.

§ 5.

Kõik laskeharjutuste ja -võistluste tagajärjed kantakse laskuringi laskekaustikusse ja laskuri isiklikku laskekaustikusse.

§ 6.

Käesolevale kodukorrale või laskejuhataja korraldustele mittealluvad noored

kotkad kustutatakse laskuringi koosseisust $1/2$ aastaks või jäädavalt.

Laskuringi koosseisust kustutatakse 2 kuuks või veel kauemaks ajaks need noored kotkad, kes ei võta osa oma rühma suurematest üldettevõtetest või kelle käitumine organisatsioonis või väljaspool seda ei ole noorte kotkaste kommete kohane.

Laskejuhataja kohustused.

§ 7.

Laskejuhatajana toimib malevkonna vanema poolt ja malevkonna vanema käskkirjaga määratud kaitseliitlane laskepealik või laskejuhataja.

§ 8.

Laskejuhataja juhatab laskeõppusi ja laskmisi.

Laskejuhataja ei tohi laskmisel tulejoonelt lahkuda enne laskmise lõppu.

Enne laskmise algust kontrollib laskejuhataja, kas side on korras, kas näitajad tunnevad oma kohustusi, kas näitajad on varjul laskmise eest, kas on täidetud kõik laskeraja kohta maksma pandud julgeolekureeglid. Tema kontrollib relvade korrasolekut.

Laskejuhataja peab põhjalikult teadma kõiki laskeraja kohta maksma pandud julgeolekureegleid.

Laskuringi pealiku ja tema abi kohused.

§ 9.

Malevkonna laskuringi pealikuks määrab malevkonna vanem oma käskkirjaga tublima noore kotka laskuringist, kes omab küllaldaselt korraarmastust ja täpsust.

§ 10.

Laskuringi pealiku ülesandeks on: kokkuleppe kohaselt laskejuhatajaga kutsuda kokku ringi liikmeid laskeõppustele, hooldada laskuringi enda ja laskuringile kasutada antud püsse ja märklehti. Hooldamiskohast ei tohi ringipealik püsse viia välja ilma malevkonna laskepealiku või laskejuhataja korralduseta.

Pärnumaa Maleva Vändra malevkonna „Ilvese“ rühm, kes tuli esikohale „Alati Valmis!“ võistluses 1936. a.
Istuvad: vasakult kolmas kotkas O. Ilves, neljas — vanakotkas J. Kalep.

§ 11.

Laskeharjutuste või -võistluste juures on ringipealiku ülesandeks korraldada vajalikkude relvade, padrunite ja märklehtede laskerajale toimetamist.

§ 12.

Ringipealik annab padrunid välja tulejoonel viibijale laskurile ainult laskejuhataja korraldusel. Enne padrunite väljandmist laskjale vaatab ta üle padrunid.

Lahtinimemata padrunid, väljalaskmata padrunid ja tühjad kestad võtab tagasi laskurilt ringipealik. Tema vastutab selle eest, et ühtegi padrunit ega kesta ei läheks kaduma.

§ 13.

§ 9 tingimuste kohaselt määratakse malevkonna vanema poolt ja malevkonna vanema käskkirjaga laskuringi pealikele laskuringi pealiku abi. Laskuringi pealiku abi eriliseks ülesandeks on pidada laskuringi laskekaustikut, kanda laskeharjutustel lasketagajärjed pliitsiga laskekausta, arvestada laskemoona ja tegutseda laskuringi sekretärina.

Näitajate kohustused.

§ 14.

Tabamuste näitajateks on kordamööda kõik laskuringi liikmed. Nende tegevust korraldab ja reguleerib laskejuhataja.

§ 15.

Näitajate ülesandeks enne laskmist on kontrollida, kas märklehed on korras ja õieti asetatud ning kas tarvilikud abinõud tabamuste näitamiseks on korras.

Kui näitajad varjendis, paneb näitaja välja punase lipu (keerab punase ketta) märgiks, et näitajad on varjul. Näitajad võivad varjendist lahkuda ainult näitajate vanema korraldusel. Näitajate vanem saab korralduse või loa varjendist lahkumiseks laskejuhatajalt ja ainult pärast seda võib ta lubada näitajaile varjendist lahkuda.

§ 16.

Näitajate ülesandeks on laskejuhataja korralduse järgi märkida tabamus ja teatada tabamus tulejoonele.

§ 17.

Ühenduse pidamine tulejoone ja näitajate vahel näitajavarjendis peetakse ainult telefoni või semafori teel. Keelatud on kasutada hääle- või vilesignaale.

§ 18.

Tabamuste näitamine õppe- ja võistluslaskmistel võib sündida kas iga lasu järele või seeriate järele vastavalt laskejuhataja korraldusele.

§ 19.

Tabamuste lugemine ringmärklaudadel sünnib rahvusvahelise viisi järele,

s. o. kui kuuliauk riivab ringjoone välis-serva nii, et ringi ja kuuliaugu piirjooned puutuvad, siis loetakse tabamus sisemi-seks — suuremanumbriks silmaks.

§ 20.

Kogemata, eksikombel ja enneaegu lastud lasud loevad õppe- kui ka võistlus-laskmistel väljalastud laskudeks.

Kord tulejoonel.

§ 21.

Laskmine on lubatud ainult sellekohasel laskerajal. Laskur peab pidama kinni korrast laskerajal.

Laskerajal on luba alustada laskmist alles siis, kui laskerajale pandud üles punane lipp (välisel laskerajal), võetud tarvitusele kõik abinõud, et laskerajale ei pääseks kõrvalised isikud, ja täidetud kõik teised laskeraja kohta maksma pandud julgeoleku-reeglid.

§ 22.

Tulejoonel võib asuda ainult laskur. Teised, kes ootavad laskmise järjekorda, peavad olema vähemalt 3 m tagapool tulejoont või viibima sellekohases kõrvalruumis, milline peab asetsema tagapool tulejoont.

§ 23.

Loa laskmiseks annab ainult laskejuhataja. Laskejuhataja käsud ja korraldused tulevad täita otsekohe ja vastuvaidlematult. Peale laskejuhataja ei tohi keegi teha märkusi tulejoonel viibijatele laskureile.

§ 24.

Püssi võib laadida ainult tulejoonel. Igakord enne laskuri asumist tulejoonele ja peale tema lahkumist vaatab laskejuhataja järele püssi, et eelmine laskur sinna ei ole jätnud padrunit kesta või padrunit. Laskur võib asuda tulejoonele ja püssi laadida ainult laskejuhataja igakordse korralduse järele.

§ 25.

Laadimise ajal peab püss olema suunatud märklaua

poole. Kui tuleb ette laadimise või muu takistus, kõrvaldab laskur selle, hoides kogu aeg raua suudme märklaua poole. Mingil juhul ei tohi raua suudmega „uidata“ vabalt ringi. Laetud püssi ei tohi kunagi käest ära panna.

Laskude vaheajal hoitakse püssilukk lahti.

§ 26.

Laskekorra lõppedes laskur tühjendab püssi, jätab selle avatud lukuga tulejoonele ja tema asemele asub uus laskur laskejuhataja korraldusel.

§ 27.

Laetud püssiga ei tohi laskur mingil tingimusel lahkuda tulejoonelt ega seda laetult üle anda teisele.

Julgeoleku-reeglid.

§ 28.

Sihtimise ja palgessepaneku harjutusi ning „nõndasama“ sihtimisi ei tohi toimetada suunas, kus inimesed ees või kuhu inimesed iga hetk võivad joosta ette.

§ 29.

Kui padrunit laskmisel ei läinud lahti, võtab laskur püssi palgest ja loeb valjult kuni kümneni, enne kui ta luku avab, et mitte vigastatud saada, kui padrunit ei läinud lahti sütitiku pikaldase põlemise tagajärjel.

§ 30.

Keelatud on laskmise perioodi vältel näitajale midagi üle platsi hüüdmisega edasi anda.

Katsete sooritamine.

§ 31.

Laskeosavuse kohaselt jagunevad laskurid klassidesse. Klassidesse kuuluvus määratakse kindlaks klassikatsetega.

Klassidesse mittekuuluvad laskurid on klassitud.

§ 32.

Väikekaliibripüssist klassikatsetele pääsevad noored kotkad, kes vähemalt kotkapoja astmes ja korrapäraselt võtnud osa laskurklubi tegevusest.

Lisa nr. 2.

nused; padruni tähtsamad osad; hoolekanne padrunitest.

NOORTE KOTKASTE (14.—18. A.) ÖPPEKAVA LASKEALAL.

2. Väikekaliibripüssi käsitemise algõppus:

1. Väikekaliibripüssi materiaalosa (üksuses kasutusel olev süsteem):

- väikekaliibripüssi süsteem ja kirjeldus;
- väikekaliibripüssi peaosad, nende ülesanne ja koostötamine;
- püssi koostvõtmine ja kokkupanemine harilikuks puhastamiseks; püssi korraliku töötamise kontrollimine;
- hooldamine ja puhastamine;
- väikekaliibripüssi padrunid, nende peamised sordid ja nende tun-

- sihtimine, sihtimisvahendid, tasane kirp, sihikusälgu ning kirbu kasutamine;
- püssi laadimine, kaitsevinnastamine, kaitsevinnast päästmine ja tühjendamine;
- sihiku seadmine ja kasutamine;
- laskuri põhiasendid laskmisel;
- laekaela haaramine, palgesepanemine ja päästmine.

Enne laskeharjutusteks loa saamist peab noorkotkas sooritama katse selle väikekaliibripüssi tundmises ja käsitemises, millest hakkab laskma.

3. Noorte Kotkaste väikekaliibripüssi algaja laskeprogramm.

Harjutuse nr. nr.	Kaugus meetrites	M ä r k	A s e n d	Laskude arv	Tabamustingimused	Aeg laskmiseks	Tabamuste näitamine
1.	15	15 m n.-kümneringiline	Istudes sihtimislaualt	3	Kõik kuulid märgis, neist üks mustas südamikus	Piiramata	Terve seeria ärälaskmise järele
2.	15	"	Lamades toelt	3	Kõik kuulid märgis, neist kaks mustas südamikus	"	Iga lask
3.	15	"	"	3	20 silma	"	"
4.	15	"	Käelt	3	15 silma	"	"
5.	50	50 m n.-kümneringiline	Toelt	3	Kõik kuulid märgis, neist kaks mustas südamikus	"	"
6.	50	"	"	3	20 silma	"	"
7.	50	"	Lamades käelt	5	35 silma	"	"
8.	50	"	"	5	40 silma	"	"
9.	50	"	Põlvelt	3	Kõik kuulid märgis, neist üks mustas südamikus	"	"
10.	50	"	"	3	Kõik kuulid mustas südamikus	"	"
11.	50	"	Püsti	3	Vähemalt kaks kuuli märki	"	"
12.	50	"	"	5	Kõik kuulid märgis, neist kaks mustas südamikus	"	"
13.	50	"	3 asendit à 3 padr.	9	50 silma	"	"
14.	50	"	3 asendit à 5 padr. proovilask 5	15	90 silma	"	"

Enne iga laskeharjutuse täitmist on lubatud 2 proovilasku.

Märge: Kui laskeraja puudusel pole võimalik laskmisi korraldada 50 m kaugusel, siis on lubatud lasta kõik harjutused 15 või 25 m kauguselt.

4. Sõjaväepüssi materiaalosa:

- a. sõjaväepüssi nimetus ja kirjeldus;
- b. püssi peaosad, nende ülesanne ja koostötamine;
- c. püssi koostvõtmine ja kokkupanemine harilikuks puhastamiseks; püssi korraliku töötamise kontrollimine (Laskuri algkool lk. 56);
- d. püssi hooldamine ja puhastamine. Laskmisest tekkinud gaaside kahjulik mõju ja abinõud selle kõrvaldamiseks (L. A. lk. 37—46);
- e. püssi hooldamise reeglid (L. A. lk. 46—52);
- g. püssi padrunid, nende peamised sordid ja nende tunnused; padruni tähtsamad osad; hoolekanne padrunite eest (L. K. lk. 158—162, L. A. lk. 97—101);
- f. püssi ülevaatus (L. K. lk. 144—147, L. A. lk. 53—57).

5. Sõjaväepüssi käsitlemise algõppus:

- a. tutvustamine lasuga, kuuli lennu iseärasustega ja vintpüssi lahinguomadustega (L. A. lk. 7—15);
- b. püssi laadimine, kaitsevinnastamine, kaitsevinnast päästmine ja tühjendamine (L. K. lk. 40—43);
- c. sihiku seadmine ja kasutamine (L. K. lk. 43—45);
- d. laskuri põhiasendid laskmisel (L. K. lk. 45—60, L. A. lk. 27—37);
- e. laekaela haaramine, palgessepanemine ja päästmine (L. K. lk. 33—41, L. A. lk. 19—27).

Enne laskeharjutuseks loa saamist peab noorkotkas sooritama katse selle püssi tundmises ja käsitlemises, millised tarvitusel üksuses. Sõjaväepüssist laskmisele lubatakse noorkotkaid 16. eluaastast alates.

6. Laskeprogramm sõjaväepüssist laskmises.

Kaitseliidu algajate ja II klassi harjutuste tabel „Kaitseliidu laskemäärused sõjaväepüssidest 1935. a.“.

Lisa nr. 3.

NOORTE KOTKASTE MALEVA MALEVKONNA SPORDIRINGI KODUKORD.

Üldalused.

§ 1.

Noorte Kotkaste Maleva malevkonna spordiringi eesmärgiks on arendada noorte kotkaste kehalisi võimeid ja iseloomu võimlemise, sportimise, võimlemis- ja spordimängude ning spordivõistluste teel.

§ 2.

Malevkonna spordiringi võivad astuda noored kotkad, kes vanad vähemalt 13 aastat, vähemalt noorhauka või pesakotka astmes ja küllaldase järjekindlusega lubavad võtta osa spordiringi tegevusest.

§ 3.

Spordiringi koosseisu ringijuhataste ettepanekul kinnitab malevkonna vanem oma käskkirjas.

§ 4.

Spordiringi koosseisust kustutatakse 2 kuuks või veel kauemaks ajaks need noored kotkad, kes spordiringi tegevusest võtavad osa liiga loiult, mängutundidest, treeningutest või võistlustest, kuhu nad lubanud ilmuda, puudunud korduvalt mõjuva põhjusega või kelle edasijõudmine koolis osutub nõrgaks.

Ringi juhtimine.

§ 5.

Spordiringi tegevust juhivad ringi vanem ja ringi juhatus. Ringi vanema ja juhataste kinnitab ametisse NK. malevkonna vanem.

§ 6.

Spordiringi juhatus on kolmeliikmeline ja koosneb ringi pealikust, ringipealiku abist ja varahoidjast-sekretärist.

§ 7.

Spordiringi vanemaks on malevkonna spordipealik. Ringi vanema ülesandeks on juhtida spordiringi tegevust ja teostada spordiringi tegevuse järelevalvet, et see oleks noortele huvipakkuv ja § 1 loetletud eesmäärke taotlev. Tema hoolitseb, et spordiring oma tegevuses paneks erilist rõhku võimlemis- ja spordimängude, kergejõustiku ja suusatamise harjutuste ning võistluste korraldamisele.

Spordiringi vanema üheks tähtsamaks ülesandeks on korraldada ringiliikmete tervislikku kontrolli.

§ 8.

Spordiringi pealikuks määrab malevkonna vanem tublimat noortest spordiringist, kes tunneb huvi spordi vastu, omab sel alal vajalikke teadmisi ja omab küllaldaselt korraarmastust ja täpsust.

§ 9.

Spordiringi pealiku ülesandeks on kokkuleppe kohaselt ringi vanemaga kutsuda kokku ringiliikmeid harjutusteks, korraldada harjutusi ja organiseerida kindla kava kohaselt spordivõistlusi ringivanema loal. Peale selle teatab tema poiste spordialalistest soovidest ringivanemale ja koos viimasega püüab leida võimalusi poiste huvide rahuldamiseks.

§ 10.

§ 8 tingimuste kohaselt määrab malevkonna vanem ringi pealikuks ringipealiku abi. Ringipealiku abi üheks ülesandeks on harjutuste ja võistluste korraldamiseks teostada koos varahoidjaga kohale vajalikud abinõud ja peale harjutuse või võistluse lõppu need asetada endistesse asukohtadesse. Tema asendab ringipealikut ringipealiku äraolekul.

§ 11.

Spordiringi varahoidja ülesandeks on hooldada spordiringi enda või spordiringile kasutada antud spordivahendeid ja tegutseda spordiringi sekretärina.

§ 12.

Spordiringi tegevuse edukaks arendamiseks võib ringi vanem NK. malevkonna vanema nõusolekul seada ametisse rin-

Kp. Artur Tohver, Pärnumaa / Vändra „Ilvese“ rühmast, kes tuli individuaalselt esimeseks „Alati Valmis!“ võistluses 1936. a.

gis kehalise kasvatusel ja spordi eriala juhid, ühtlasi ära määrates nende tegevuse alused.

Võistluste korraldamine.

§ 13.

Spordiring korraldab ringiliikmetele omavahelisi spordivõistlusi ja malevkonnaulatuslikke kergejõustiku massivõistlusi ja spordimärgi katseid.

§ 14.

Spordivõistlused toimuvad ringivanema korraldusel või loal ja tema juuresolekul. Kui ringivanem temast olenematul põhjusel ei saa viibida ise spordivõistlusel, siis määrab malevkonna vanem temale asendaja selleks võistluseks.

§ 15.

Enne spordivõistluste algust kontrollib ringivanem, kas kõik kohaletoodud või kohal viibivad võistlusvahendid on korras ja terved, et ei tuleks ette õnnetusi nende läbi. Samuti kontrollib tema, et kõik võistlejad oleksid korralikus võimlemisriietuses, saates võistlusplatsilt ära need, kelle riietus jätab soovida.

§ 16.

- Spordivõistlustest võivad võtta osa:
- A klassis noored kotkad, kes vanad 17, 18, või 19 aastat;
 - B klassis noored kotkad, kes vanad 15 või 16 aastat;
 - C klassis noored kotkad, kes vanad 13 või 14 aastat;
 - D klassis noored haukad, kes vanad 10, 11 või 12 aastat.

Vanuseks loetakse noore kotka vanus võistluspäeval. Algajatel ja pesapöögadel

ei ole lubatud võtta osa kergejõustiku võistlustest.

§ 17.

Vähemalt üks kord aastas korraldab spordiring kogu malevkonnale kergejõustiku massvõistlused.

§ 18.

Kergejõustiku massvõistlusest võtavad osa eranditult kõik malevkonna noored kotkad, kellele arst ei ole keelanud sportimist või kellel sportimine võimatu mõne kehalise vea tõttu. Nendest võistlustest võivad võtta osa ka algajad ja pesapojad, kui nad ühes ja samas rühmas olnud vähemalt 2 kuud.

§ 19.

Kergejõustiku massvõistlused on rühmadevahelised, kusjuures spordialal parimaks rühmaks loetakse rühm, kelle koosseisust suhteliselt suurem % noori täidab oma vanuse kohta maksuma pandud kergejõustiku norme (lisa nr. 4).

Lisa nr. 4.

Kergejõustiku alad ja keskmised normid noorkotkastele.

10 a. vanused noorkotkad:

1. Kaugushüpe hooga 250 sm
2. Kõrgushüpe hooga 80 "
3. Pesapalli kaugusvise kahe käega (parema ja vasaku) kokku 40 m

11 a. vanused noorkotkad:

1. Kaugushüpe hooga 275 sm
2. Kõrgushüpe hooga 90 "
3. Pesapalli kaugusvise kahe käega, kokku 45 m

12 a. vanused noorkotkad:

1. Kiirjooks (60 m) 11,0 sek.
2. Kaugushüpe hooga 300 sm
3. Kõrgushüpe hooga 100 "
4. Pesapalli kaugusvise kahe käega, kokku 50 m

13 a. vanused noorkotkad:

1. Kiirjooks (60 m) 10,6 sek.
2. Kaugushüpe hooga 350 sm
3. Kõrgushüpe hooga 110 "

4. Pesapalli kaugusvise kahe käega, kokku 55 m

5. Rippes keha tõstmine kätega vaba võte 4 korda.

14 a. vanused noorkotkad:

1. Kiirjooks (60 m) 9,8 sek.
2. Kestvusjooks (1000 m) 4,0 min. või 2 km murdmaajooks 10,0 min.
3. Kaugushüpe hooga 380 sm.
4. Kõrgushüpe hooga 120 "
5. Pesapalli kaugusvise kahe käega, kokku 60 m
6. Kuulitõuge tugevama käega (4 kg) 7,75 m

15 a. vanused noorkotkad:

1. Kiirjooks (60 m) 9,6 sek.
2. Kestvusjooks (1000 m) 4,0 min. või murdmaajooks 2 km 10,0 min.
3. Kaugushüpe hooga 380 sm.
4. Kõrgushüpe hooga 125 sm.
5. Pesapalli kaugusvise kahe käega, kokku 65 m
6. Kuulitõuge tugevama käega (4 kg) 8,0 m

16 a. vanused noorkotkad:

1. Kiirjooks (60 m) 9,4 sek.
2. Kestvusjooks (1000 m) 3,8 min. või murdmaajooks 2 km 9,0 min.
3. Kaugushüpe hooga 400 sm.
4. Kõrgushüpe hooga 130 sm.
5. Kuulitõuge (4 kg) 8,5 m
6. Pesapalli kaugusvise kahe käega, kokku 75 m
7. Odavise tugevama käega (600 gr) 30 m

17 ja 18 a. vanused noorkotkad:

1. Kiirjooks (100 m) 14 sek.
2. Kestvusjooks (1000 m) 3,5 min. või 3 km murdmaajooks 15 min.
3. Kaugushüpe hooga 475 sm.
4. Kõrgushüpe hooga 135 sm.
5. Odavise (600 gr) 35 m või kettaheide (1,5 kg) 25 m
6. Kuulitõuge (4 kg) 9,0 m
7. Pesapalli kaugusvise mõlema käega, kokku 80 m
8. Teivashüpe 2,30 m või tõkkejooks (60 m), tõkke kõrgus 91,4 sm 12,4 sek.

Lisa nr. 5.

**NOORTE KOTKASTE AIANDUSE, KODU
ILUSTAMISE JA PÖLLUTÖÖ TÖÖ-
KAVA.****1. Taluaed:**

- aia asukoha valik ja tingimused,
- aia suuruse arvestamine,
- aia jaotus kasvualade järele,
- maaparandustööd.

2. Viljapuuaed:

- õuna-, piri-, ploomi-, kirsi- ja kreegi-
puu sortide määramine,
- viljapuude istutamine,
- viljapuude haigused,
- viljapuude vaenlased,
- taimekaitse-tööd ja -vahendid,
- viljapuude hooldamistööd kasvu ajal,
- saagi koristamine,
- saagi pakkimine turustamiseks,
- puuvilja säilitamine,
- aiatööriistad ja nende tundmine.

3. Puukool:

- viljapuude seemned,
- külv,
- aluste istutamine puukooli,
- vääristamine ja vääristatud puude
hooldamine puukoolis,
- vanade viljapuude vääristamine.

4. Marjaaed:

Sõstrad, karusmarjad, vaarikad, maa-
sikad, nende sordid, istutamine, paljun-
damine ja noorendamine ja hooldamistööd.

Marjade pakkimine turustamiseks.

5. Iluaed:

- koduümbruse kaunistamine,
- kodukohale lähedate avalikkude plat-
side ja mälestusmärkide ümbruse
ilustamine ja korrashoid,
- iluaia asetusvõimalusi,
- ilupuud ja ilupõõsad,
- muru,
- aedlilli.

6. Kõõgiviljaaed:

- kapsad, kaalikad, porgandid, kurgid,
salatid, redised ja teised kõõgiviljad,
- kõõgiviljade kasvatamine (maa hari-
mine, külimine või istutamine, kast-
mine ja hoolitsemine, koristamine ja
säilitamine).

7. Hobused:

- hobusetõud,
- hobuse eest hoolitsemine ja hobuse
puhastamine,
- hobuse rakendamine.

8. Põllutöö:

- rukis, nisu, oder, kaer ja teised tera-
viljad ning nende sordid,
- teraviljade kasvatamine (maa harimi-
ne ja väetamine, külv, koristamine),
- põlluhein ja selle kasvatamine,
- heinaseemne kasvatamine ja korja-
mine,
- maaparandamine ja kultiveerimine,
- taimekahjurid.

9. Ravi- ja maitsetaimed:

- ravitaimede kasvatamine ja korjami-
ne (kummel, palderjan, piparmünt,
kõõmned, tungalterad jne.).
- õieteed (pärnaõied, maasikaõied, poh-
laõied jne.).

Ravitaimede korjamisel võib kasutada
raamatut „Ravitaimede korjamise juhis“,
hind 10 senti, saada apteekidest.

Lisa nr. 6.

**NK. ÖPPEKAVA „ELEKTER MAJAPIDA-
MISES“, TELEFONI JA RAADIO ALAL.****1. Elektrivalgus ja valgustusseadmed:**

- juhtmed,
- isolaatorid,
- ühendused,
- kaitsed (kaitsekorgid),
- lüliljad,
- jaotuskarbid,
- lambipesad ja lambid,
- voolumõõtjad,
- valgustusseadme rikked.

**2. Majapidamise elektrinõud ja töö-
riistad:**

- nende töötamise põhimõtted,
- ühendused elektrivõrguga,
- elektrikellad,
- keedukann,
- triikraud,
- pliit,
- kolb jne.

3. Telefon:

- telefoniaparaat, selle osad ja iga osa ülesanne,
- telefoni kaabelliini ehitamine,
- kõnelemine telefoniga ja kõnedistsipiliin,
- tähtsamad rikked, nende ülesleidmine ja parandamine.

4. Raadio:

- raadio praktiline kasutamine,
- detektorvastuvõtja ehitamine,
- ringhäälingu kuulamine ja lampvastuvõtja käsitsemine.

Lisa nr. 7.

NK. ÖPPEKAVA TOPOGRAAFIA ALAL.

1. Orienteerumine maastikul kompassi ja looduse (päike, taevatähed, puud jne.) järgi. Kompassi ja orienteerumiseesemetete järgi liikumine.
2. Topograafilised tingmargid looduslike ja kunstlike esemete äratähendamiseks kaardil. Kaardi mõõt.
3. Kaardi lugemine ja orienteerumine kaardi järgi maastikul.
4. Kauguste mõõtmine ja suundade ning kohalike esemete leidmine kaardi järgi maastikul. Liikumine kaardi järgi antud teid mööda maastikul.
5. Asimuut ja selle määramine. Liikumine asimuudi järgi.

Lisa nr. 8.

NOORTELE KOTKASTELE SOOVITATUD ILUKIRJANDUSE NIMESTIK.

(14—18 a. vanused noorkotkad.)

Ed. Bornhöhe	{	— Tasuja.
	{	— Viljandi mäss.
	{	— Vürst Gabriel.
R. Janno		— Vutimehed.
H. Mäelo		— Pärt on minu sõber.
J. Parijõgi		— Laevapoiis päevilt.
Kalju Rahu		— Isamaa eest.
Ed. Grossschmidt		— Pealuu märgi all.
J. Jaik	{	— Pombi ja Üdsimärdi nõiad.
	{	— Juudasoo.
O. Luts	{	— Kevade I ja II.
	{	— Suvi I.

Andres Saal	{	— Vambola.
	{	— Leili.
Jaak Järv		— Karolus.
Jakob Pärn		— Oma tuba, oma luba.
L. Robert		— Rekon.
Ed. Vilde	{	— Mahtra Sõda I ja II.
	{	— Kuu Anija mehed Tallinnas käisid.
M. Metsanurk		— Ümera jõel.
R. Sirge		— Must suvi.
A. Gailit		— Isade maa.
Alb. Kivikas		— Nimed marmortahvlil.
J. Pärt		— Öppur-sõduri päevik.
A. Mälk		— Läänemere isandad.
K. A. Hindrey		— Urmas ja Merike I ja II.
Ed. Saks		— Hannibali rahvas.

Lisa nr. 9.

NOORE KOTKA ÖPPEKAVA TULETÖRJE ALAL.

I.

1. Põlemine kui keemiline nähtus.
2. Öhu koosseis ja selle osade tähtsus põlemisel.
3. Põlemise saadused ja nende omadused: süsihappugaas, ving, suits, tahm.
4. Põhiabinõud põlemise lõpetamiseks.

II.

5. Kuidas puhkeb tuli.
6. Kuidas levib tuli.
7. Kuidas takistada tule levikut.
8. Üldreegleid tulekustutamiseks.

III.

9. Kustutusvahendid ja nende omadused: muld, liiv, vesi, keemilised vahendid (vaht).
10. Kustutusabinõud: hydropult, käsiprits, mootorprits, keemilised kustutajad.
11. Kustutusabinõude lisavarustus: voolikud, joatorniimemise sõel.
12. Kustutusabinõude ja lisavarustise korrashoid.

IV.

13. Kuhu teatada lahtipuhkenud kahjutulest.
14. Omavalitsuse tuletõrje.
15. Vabatahtlik tuletõrje.
16. Kuidas teostatakse tuletõrje häire.

17. Mis teha kuni tuletõrje kohalejõudmiseni.

V.

18. Päästetööd: inimeste, loomade ja valasvara päästmine, päästmisviisid.
19. Päästeabinõud: päästenõõr, redelid, päästevoolik, hüpperiie.

VI.

20. Kahjutule tekkimise põhjused: hooleetus, korratud tuleasemed, liigkütmine, elekter, petrooleumilambid, plahvatused, isesüttimised, looduslikud põhjused, süütamised.
21. Kuidas hoida ära kahjutule tekkimisi.

Noorkotkad ja kodutütred rahvaluulet kogumas.

Ajakirjas „Kotkas“ nr. 4 1936 ilmus Eesti Rahvaluule Arhiivi juhatajalt kirjutis „Kodukoha ilu ja elu tundmaõppimisest“. See on rõõmustaval viisil äratanud noorkotkaid ja kodutütred mitmel pool rahvaluulekogumise tööle.

Seni on sel alal saavutanud tähelepanuvaid tagajärgi L ä ä n e m a a k o d u t ü t r e d. Seal organiseeriti kogumist rühmadevahelise võistlusena. Töö kestab veel, kuid juba seni on Rahvaluule Arhiivile ära saadetud 264 lk. väärtuslikku materjali, mis kogutud vastavalt arhiivi poolt saadetud küsimuskavadele. Sisukaid korjandusi on Haimre, Kassari ja Märjamaa kodutütardelt. Kõige suurem korjandus on Rosina Lundtilt Märjamaalt ja sisaldab rohkesti vanu rahvaluule. — Paar noorkotkast Jõgeva malevkonna Saduküla rühmast on kogunud mäinge. Võrust on Rahvaluule Arhiivile saatnud sisukaid korjandusi noorkotkad L. Raudsepp, Heldur Mõtus ja H. Laas, Petserimaalt Vilo vallast J. Mürkhain.

Kuid seni pole kogumistöö tulemusi ära saatnud mitmed suuremad malevad, nagu NK. Petseri malev ja Võru malev, kuhu on küsimuskavu saadetud suuremal arvul. Samuti puuduvad teated selle kohta, kuidas on arenenud kogumistöö nk. Lääne-Võnnu rühmas, Koigi alg- ja täienduskoolis, Porknuse ja Kloostri kodutütardel ja mujal. Oleks väga soovitatav, et needki malevad ja rühmad oma korjandused E. Rahvaluule Arhiivile ära saadaksid. Kui kogumistöö peaks veel kestma, siis on soovitatav vähemalt senikogutud materjali ärasaatmine. Sellest ühtlasi selgub, kas on vaja saata täiendavaid juhiseid, uusi küsimuskavu jne. Ärasaadetud korjanduste eest jagab arhiiv preemiaid.

Kõigile kogumistööst osavõtjaile avaldab parimat tänu

Eesti Rahvaluule Arhiiv,

Äia t. 42, Tartu.

Ringkiri.

E. V.
AITSELIIDU
ÜLEM.

aprillil 1937. a. Kõikidele malevapealikele;
Nr. 81/R. Naiskodukaitse ringkonna-esinastele;
Naiskodukaitse esinastele;
Kodutütarde peavanemale;
Noorte Kotkaste malevate vanematele ja malevapealikele;
Kodutütarde ringkonna-vanematele.

Mitmed organisatsioonid on oma ettevõtete ja pidupäevade ning õhtute läbiviimiseks suurelt kaasa tõmmanud meie noorteorganisatsioonide — Noorte Kotkaste ja Kodutütarde — liikmeskonda ja juhtivaid jõude. Mõnel pool on kujunenud isegi arusaamine, et noored kotkad ja kodutütred peavadki iga kohaliku suurema või vähema sündmuse ja ettevõtte puhul välja tulema — kas korrapidajaiks, spaleeriks, käskjalgadeks või täitma aktuse või peo ettekannete programmilist osa. On juhtunud, et kohalikke noortejuhte just kui „käsu korras“ võõraste poolt, s. o. väljastpoolt kaitseliitu või naiskodukaitset tööle rakendatakse, ja paljudki meie juhid on selliseid „käske“ heatahtlikult püüdnud täita.

Iga ettevõtte juures tööle rakenduda ja tööle rakendada noori võtab võimaluse täie intensiivsusega pühenduda omale tööle ja otseste ülesannete edukale täitmisele. Ometi nõuab meie organisatsioonide laialdane programm, meie noorte suured sihid ja noorsoo kasvatamine üldse sihikindlat tööd oma kavade täitmiseks. Kaasatöötamine igale ettevõttele ja korraldatavale peole väsitab aga nii juhte kui noori ning seega ei suudeta oma otseste töös enam küllaldaselt edu saavutada.

Selle kõrval tuleb ilmsiks nähte, et tahetakse meie organiseeritud noorte üksusi võtta liikmeks ka teiste noorteorganisatsioonide koosseisu. Kõigile sellistele kokkuleppe-ettepanekutele on kaitseliit suhtunud eitavalt. Nende vastuvõtmine looks olukorra, et teised organisatsioonid omade keskuste kaudu võivad hakata korraldusi tegema, millised meie noorte otsest tööd takistavad või neid selle juurest eemale võivad viia. Ka ei või kuidagi soovitavaks pidada üksuse mitmesuunalist alluvust.

Kõikide eelloetletud olukordade vältimiseks tuleb kõigil noortejuhtidel tähele panna järgmist:

— üleriiklikult korraldatavatele ettevõtetele, pidustustele ja aktsioonidele tuleb noorte üksustega kaasa töötada, kui selleks korraldus tehtud Noorte Kotkaste peavanema või Kodutütarde peavanema

poolt, kummalgi oma organisatsioonis või kui Kaitseliidu ülemalt antud erikorraldus noorte kaasatöötamiseks;

— ülemalevalises ulatuses toimuvate ettevõtete ja pidustuste puhul noori rakendada kaastööle vastava maleva, resp. ringkonna vanema korraldusel või kaitseliidu maleva pealiku erikorraldusel;

— vähema ulatusega (malevkond — jaoskond, rühmad) ettevõtete juures võib kaasa töötada vastava noorte üksuste vanema ottsel, silmas pidades, et noorte eneste töö selle tõttu ei takistuks.

Kõikidel juhtudel otsuse tegemise eel kontrollida, kas ettenähtav ülesanne on noorte jõu ja ülesannete kohane ja kas selles kaasatöötamine on riikliku, rahvusliku või noorte üldarengu seisukohalt kõlapinda leidev.

Noorte üksused ei või organisatsioonina kuuluda ühegi teise organisatsiooni liikmeks muidu, kui selleks saadud eri luba või üldeeskirjad vastavalt peavanemalt või Kaitseliidu ülemalt.

Nende korralduste järele käies võime saavutada oma noorteorganisatsioonide töös vajalikke tagajärgi ja olla tugevad ning kindlad ülesseatud sihtide saavutamiseks.

J. Orasmaa,
kindralmajor.

J. Maide,
kolonel,
Peastaabi ülem.

Ringkiri.

E. V.
KAITSELIIDU
ÜLEM.

27. aprillil 1937. a.

Nr. 10/N.
Tallinn.

Kodutütarde Peavanemale,
kõigile Noorte Kotkaste malevate
pealikuile
ja kodutütarde ringkondade vanemaile.

RT 27—1937 art. 256 on avaldatud Tariifi nõukogu otsus täienduseks reisijateveotariifi nr. 147 § 24-le, mille järeldusel noorte kotkaste malevate staapidel ja kodutütarde ringkondade vanematel on õigus välja anda oma organisatsiooni liikmeile tunnistusi 50% hinnaalanduse saamiseks raudtee sõitudel neil puhkudel, kui sõidud korraldatakse kodumaa tundmaõppimise ülesandega ja teostatakse gruppides vähemalt 5 osavõtjaga.

Noorte Kotkaste ja Kodutütarde organisatsioonides, kooskõllaliselt Haridusministeeriumi Noorteosakonna soovidega,

sean järgmised eeltingimused ja täiendavad nõuded tunnistuste saamiseks:

1. Hinnaalanduse tunnistus antakse, kui maleva staabile resp. ringkonna-vanemale on esitatud üksuse poolt täpne grupi matkakava, kusjuures kava peab sisaldama pikemaid matku maal; igal juhul ei tohi reisid kujuneda ainult raudteel jaamast jaama sõitmiseks.

2. Iga hinnaalanduse tunnistuse kasutamise järele peab tunnistust kasutav üksus väljaandjale esitama kokkuvõtliku aruande teostatud matkast, kus eriti märgitud erakordsed matkal asetleidnud juhtumised. Aruande varal peab igal ajal olema võimalik saada täpset ülevaadet teostatud matkast.

3. Kõik matkast osavõtjad peavad olema rietatud vastavates kirjeldustes ettenähtud vormiriietusse ja olema varustatud vastava organisatsiooni tunnistusega. Eriolukordadel võib maleva staap resp. ringkonnavanem lubada osavõtjail vormikandmise nõudes soodustust, kuid vaid niivõrd, et väliselt oleks osavõtjate kuu-

luvus noorte kotkaste resp. kodutütarde organisatsiooni ikkagi kindlaks tehtav (noortel kotkaste algajad peavad kandma vähemalt mütsi või suvel laagrimütsi ja märki rinnas, pesakotkad suvimütsi kandes peavad olema vähemalt noorkotka pluusis kõigi märkidega ja ühevärvilistes tumedates pükstes; kodutütardel talitada sellele analoogiliselt).

4. Grupi juhiks tuleb määrata vastavalt organisatsioonile vanemaid noori kotkaid ja kodutütred või nende täisealisi üksuste juhte (ka noorte kotkaste ja kodutütarde sõprade seltside liikmeid). Grupi juht vastutab korra eest kogu selle grupi matka kestel. Ta peab ise olema teadlik ja välja õpetama grupist osavõtjad raudteel maksvate määruste, korra ja kommete täpseks täitmiseks. Kõik grupis matkajad peavad olema alati valmis kaasreisijate aitamiseks ja korra säilitamiseks igas olukorras.

Arvestades asjaolu, et õpilastel on vastavate määrustega nagunii antud 50% hinnaalandus raudteel sõiduks, annab käesolev soodustus kooli lõpetanud, seega vanematele noortele soodustusi liiklemi-

seks raudteel kodumaaga tutvumise otsarbel. Selle juures on soodustus seda suurem, mida pikemad sõidud (suurem arv kilomeetreid, arvates kõik raudteel sõidetud jaamavahed kokku) teostatud ühe ja sama tunnistusega resp. sõidupiletiga. Tunnistusel ei nõuta osavõtjate nimelist märkimist ja seega võib üksus oma koosseisudest isikliku koosseisu suhtes vajalikke muudatusi ette võtta. Selle tõttu on üksustel soovitatav ja võimalik ühe ja sama tunnistusega resp. sõidupiletiga (maksev 30 päeva) vajadusel teostada ka mitme grupi üksteisele järgnevat väljasaatmist.

Hinnaalanduse saamiseks ettenähtud tunnistuste vormulaarid on müügil Tallinnas „Päevalehe“ raamatukaupluses hinnaga 5 senti tükk, mida vajadusel kasutada, kuni Kl. Peastaabi Noorteosakonna poolt vormulaaride raamatud lastakse trükkida ja malevatesse-ringkondadesse välja saadetakse.

J. Maide,

kolonel,
Kaitseliidu ülema eest.

J. Tedersoo,

Noorteosakonna
pealik.

Üleriiklik Noorte Kotkaste fotovõistlus.

1. Võistlusest võivad võtta osa kõik Noorte Kotkaste organisatsiooni liikmed vaatamata nende vanusele, kui nad ei ole elukutseliselt fotograafid.

2. Võistlustööks tuleb valida ülesvõtte alloetletud noorte kotkaste tegevusala-

Teema 1. Noored kotkad pioneertöödel.

Teema 2. Noored kotkad kodumaa tundmaõppimisel.

Teema 3. Noorkotkaste laagri üldvaade.

Teema 4. Noored kotkad tootlustamisel.

Teema 5. Lõbusad noored kotkad.

3. Esitatud ülesvõttel noored kotkad peavad olema korralikus noore kotka vormiriietuses.

4. Ülesvõtte tuleb esitada suuruses 9×12 sm või suuremana (kas originaal või suurendus).

5. Ülesvõtte peab olema pildistatud ülesvõtte esitaja poolt isiklikult.

6. Ülesvõtte ühes teisele küljele märgitud punkt 2. loetletud vastava võistlusteema numbriga, märgusõnaga ja sama märgusõna kandva õiget nime sisaldava

kinnise ümbrikuga tuleb esitada kuni 15. oktoobrini s. a. Noorte Kotkaste Peastaabile — Tallinn, Kaarli 8.

7. Ülesvõtte hindamise komisjon hindab ülesvõtteid nende teemale vastavuse, ilu ja omapärasuse seisukohalt.

8. Igal teemal esimesele kolmele kohale tulnud ülesvõtted loetakse auhinnastatuks ja nende tegijad omandavad ergutustasu fotomaterjalides järgmiselt: I kohale tulija kr. 8.— väärtuses, II kohale kr. 5.— väärtuses ja III kohale kr. 3.— väärtuses.

9. Iga auhinnatud ülesvõtte negatiiv (fotoplaat) tuleb saata Peastaabile hiljemalt 15. novembrini ühes teatega, millist fotomaterjali ergutustasuks soovitakse saada. Ülesvõtte negatiivi tähtjaks esitamata jätmise korral jääb ergutustasu välja andmata.

10. Auhinnatud ülesvõtted ühes negatiividega jäävad Noorte Kotkaste Peastaabi omanduseks ja Peastaabil on õigus vajaduse korral neid avaldada trükis ja kasutada pildina.

Tallinnas, „05.“ mail 1937. a.

J. Tedersoo.

Noorte Kotkaste Peastaabi ülem.

POISID SPORTIMA!

SKN korraldab 23.—30. maini s. a. pois-
te spordimärgi propaganda nädala, mille
vältel püütakse korraldada suurema ulat-
tusest spordimärgi katsete sooritamist.

Spordimärgi katsed jagunevad kolme
järku. Katse nõuded on järgmised:

III järk (võivad sooritada poisid kuni
20 a.). 1) 60 m jooks 10,6 sek.; 2) kõrgus-
hüpe hooga 1 m 10 sm; 3) rippes keha-
tõstmise kätega, vaba võte 4 korda.;
4) pesapalli heide tug. k-ga 35 m.

II järk (alates 14 aastast). 1) 60 m
jooks 9,8 sek.; 2) 2 km murdmaajooks
10 min. või 1000 m jooks 4 min.; 3) kau-
gushüpe h-ga 3 m 80 sm, või kõrgushüpe
h-ga 1 m 20 sm; 4) kuulitõuge tug.
k-ga (4 kg) 7 m 75 sm või odaheide
t. k-ga (600 gr) 25 m.

I järk (alates 16 aastast). 1) 100 m
jooks 14 sek.; 2) 3 km murdmaajooks
15 min. või 1000 m jooks 3 min. 30 sek.;
3) kaugushüpe h-ga 4 m 75 sm või kõr-
gushüpe h-ga 1 m 35 sm; 4) odaheide
tug. k-ga (600 gr) 35 m või kettaheide
t. k-ga (1,5 kg) 25 m; 5) teivashüpe
2 m 30 sm. või 60 m tõkkejooks (tõkked
91,4 sm) 12,4 sek.

Märgi hind: I järk — 35 senti.
II „ — 25 „
III „ — 20 „

Tulemused märgitakse SKN poolt väl-
jatöötatud saavutuslehtedele. (S-l võib
saada 2 s. leht SKN büroost, Tallinn,
Harju t. 48—6.)

Täidetud saavutuslehed saadetakse
ühes märgi hinnaga SKN-ile, kes asja-
omasele määrab tulemustele vastava
märgi.

**NK. TUNNISTUSED VALMISID
TRÜKIST.**

Peastaap saatis malevate staapidele
välja noore kotka tunnistused. Nüüdsest
peale algaja Noorte Kotkaste organisat-
siooni liige, kes sooritanud pesakotka
järgukatse, saab pühaliku töotuse andmi-
sel algaja kaardi asemel uue tunnistuse
— noore kotka tunnistuse. Tunnistuse
annab välja maleva või malevkonna staap,
vastavalt sellele, kuidas see kuskil male-
vas korraldatud.

Organisatsioonist lahkudes (mitte ük-
susest üksusesse minnes) on kohustatud
lahkujat noore andma tagasi noore kotka
tunnistuse.

Et organisatsioonist lahkuv noor ei
saaks pikema aja järel kasutada tunnis-
tust kui noorkotkast tõendavat dokumenti,
siis märgitakse tunnistusel selle maksvuse
kestvus.

Praegu malevates veel kasutamist leid-
vad tunnistused (valged, sinise trükiga)
korjatakse ära ja vahetatakse uute vastu.

**KODUTÄRDE JUHTIDE ÕPE-
LAAGER KORRALDAMISEL.**

21.—26. juulini s. a. korraldatakse
Viljandimaal Loodis üleriiklik kodutä-
tarde rühmanemate õppelaager 150 osa-
võtjaga.

Õppelaagri eesmärgiks on anda vane-
matele juhtidele laagrite korraldamiseks
vajalikke teadmisi ja lahendada talve
jooksul esilekerkinud küsimusi. Laagri
töökavas on ette nähtud järgmised õppe-
alad: pioneerala (telk, välivoodi, väli-
köögi sisseseadmine, laagriplatsi planeer-
imine ja vajalikke ehitusi laagris), eri-
alalisi oskusi (signaliseerimine, leppe-
märgid, jälgimismängude korraldamine,
kaartvisandite tegemine, looduse vaatle-
mine ja matkatehnika), rivi, võimlemine,
ujumine, mängud ja võistlused.

Väljaandja: NK. Peastaap. Vastutav toimetaja: G. Reial.

Toimetuse nõukogu: kol.-ltn. P. Asmus, prof. E. Ein, rektor J. Köpp, koolinõunik J. Lang,
dir. V. Neggo, prof. A. Piip ja kol. A. Traksmaa.

Toimetus: H. Treial (peatoimetaja), noortemagistrid V. Hiir (tegevtoimetaja), R. Lahi,
K. Liping, A. Ohaka ja E. Tarn.

Toimetus-talitus: Tartus, Võidu 10, tuba 16, tel. 17-44.

Tellimishind: aastas kr. 1.50, 6 k. — kr. 0.80, 3 k. — kr. 0.40. Üksiknumber 15 senti.

Ajakiri ilmub 12 korda aastas.